

پدشاهو ډگک منورائلاا
ډارټ ډگک اړه اوسني

شياطين شهر و هراس اخلاقي

ساخته شدن مادها و راکرها

استنلی کوهن
مترجم: اسماعیل یزدان پور

هوالبادی

○ شياطين شهر و هراس اخلاقي

(خلق مادها و اكرها)

استنلي كوهن

ترجمه اسماعيل يزدان پور

- سرشناسه : کوهن، استنلی Cohen, Stanley
 عنوان و نام پدیدآور : شیاطین شهر و هراس اخلاقی (خلق مادها و راکرها) / استنلی کوهن؛ ترجمه اسماعیل یزدان پور.
 مشخصات نشر : تهران: پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری : ۳۳۴ ص: ۱۴×۲۱ س.م.
 شابک : ۳۰۰۰۰۰ ریال ۱-۲۶۰-۴۵۲-۶۰۰-۹۷۸ :
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : عنوان اصلی: Folk devils and moral panics : the creation of the Mods and Rockers, rd ed ۳, ۲۰۰۲.
 یادداشت : کتاب حاضر با عنوان "اهرمین های مردمی و هراس های اخلاقی" با ترجمه حمیدرضا ملک محمدی نوری توسط نشر میزان در سال ۱۳۹۸ منتشر شده است.
 عنوان دیگر : اهرمین های مردمی و هراس های اخلاقی.
 موضوع : جوانان -- انگلستان -- نمونه پژوهی
 موضوع : Young adults -- Great Britain -- Case studies
 موضوع : انحراف اجتماعی Deviant behavior
 موضوع : خرده فرهنگ -- انگلستان Subculture -- Great Britain
 موضوع : سراسیمگی روانی Moral panics
 شناسه افزوده : یزدان پور، اسماعیل، ۱۳۴۹ -، مترجم
 شناسه افزوده : پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات
 شناسه افزوده : Institute for Research of Culture, Art and Communication
 رده بندی کنگره : HQ۷۹۹/۸
 رده بندی دیویی : ۳۰۵/۵۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۷۲۹۴۷۴۶

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

عنوان: شیاطین شهر و هراس اخلاقی (خلق مادها و راکرها)

نویسنده: استنلی کوهن

مترجم: اسماعیل یزدان پور

ویراستار علمی: رضا نجف‌زاده

ویراستار ادبی: علی کرمی

طراح جلد: فاطیما وفا

صفحه‌آرایی: حسین آذری

نوبت چاپ: اول- تابستان ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

شابک: ۱-۲۶۰-۴۵۲-۶۰۰-۹۷۸

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.

در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی‌عصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
 صندوق پستی: ۶۲۷۴۶ - ۱۴۱۵۵. تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶. Email: nashr@ricac.ac.ir

بنیان‌های مطالعات فرهنگی (۳)

فهرست مطالب

۱.....	سخن ناشر.....
۳.....	پیش‌گفتار مترجم.....
۷.....	مقدمه.....
۵۵.....	فصل اول. کز رفتاری و هراس اخلاقی.....
۷۹.....	فصل دوم. سیاه‌نگاری.....
۱۰۷.....	فصل سوم. واکنش: مضمون دیدگاه‌ها و نگرش‌ها.....
۱۴۳.....	فصل چهارم. واکنش: مرحله نجات و درمان.....
۲۳۱.....	فصل پنجم. در ساحل‌ها: هشدار و آثار آن.....
۲۷۳.....	فصل ششم. بسترها و بافت‌ها: جوانان در دهه ۱۹۶۰.....
۳۱۱.....	پیوست. منابع اطلاعات.....

سخن ناشر

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات با هدف رفع نیازهای پژوهشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نزدیک به دو دهه است که با رویکرد مسئله‌محوری به دنبال شناخت مشکلات حوزه فرهنگ و هنر، شناسایی قابلیت‌ها و ظرفیت‌ها و ارائه راهبردها و راهکارهای مناسب برای حل مشکلات و نیز توسعه قابلیت‌ها در مسیر تعالی فرهنگی کشور است.

این پژوهشگاه، با سه پژوهشکده فرهنگ، پژوهشکده هنر و پژوهشکده ارتباطات در تعامل و همکاری با صاحب‌نظران و اندیشمندان حوزه فرهنگ و هنر، ضمن اجرا و نظارت بر طرح‌های پژوهشی مورد نیاز، اقدام به برگزاری نشست‌ها، همایش‌های علمی، جلسات نقد و گفتگو و نیز جشنواره پژوهش فرهنگی سال می‌نماید.

علاوه بر این، دفتر طرح‌های ملی پژوهشگاه نیز، به‌عنوان متولی انجام مطالعات فرهنگی و اجتماعی در سطح ملی، ضمن اجرای نظرسنجی‌های موردنیاز، به اجرای پیمایش‌های ملی نظیر پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان؛ مصرف کالاهای فرهنگی؛ سواد رسانه‌ای؛ وضعیت فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی جامعه ایران و سنجش سرمایه اجتماعی کشور اقدام می‌نماید.

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، تلاش دارد تا مجموعه دستاوردهای

پژوهشی خود را با هدف تحقق عدالت فرهنگی و دسترسی همه پژوهشگران و سیاست‌گذاران فرهنگی کشور، منتشر نماید. از این رو انتشارات پژوهشگاه طی مدت فعالیت خود تاکنون، آثار پژوهشی متعدد و متنوعی را در قالب «کتاب»، «گزارش پژوهش»، «گزارش نظرسنجی» و «گزارش راهبردی» منتشر کرده است. پژوهشگاه همچنین، انتشار فصلنامه علمی پژوهشی «مطالعات فرهنگ ارتباطات» و نیز چاپ آثار برگزیده جشنواره فرهنگی سال را در کارنامه خود دارد.

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ضمن استقبال، تعامل، همکاری و همفکری با استادان، نخبگان و پژوهشگران حوزه فرهنگ، هنر و رسانه، امیدوار است با انتشار دستاوردهای پژوهشی خود بتواند به «مرجع پژوهش» در حوزه فرهنگ و هنر ایران و نیز پایگاهی برای اندیشمندان و دلسوزان این عرصه تبدیل شود.

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

• پیش‌گفتار مترجم

هر مترجمی هنگامی که می‌خواهد کتابی را برای ترجمه انتخاب کند، مثل هر خواننده حرفه‌ای دیگر، از دالان پرسش‌های گزنده‌ای گذر می‌کند. پرسش‌هایی چون اینکه در ماه‌ها و هفته‌هایی که با این کتاب به‌سر خواهیم برد چه چیزی یاد خواهیم گرفت؛ این کتاب به چه دردی می‌خورد و از چه تجربه‌ای سخن می‌گوید که می‌تواند زبان و ذهن و زندگی خواندگانش را غنی کند. بعد از ارزش اثر، پرسش امکان ترجمه اثر هم پیش می‌آید: اینکه میان نویسنده اولیه و خواننده نهایی آیا تجربه، خاطره یا خیال مشترکی هست که مترجم بتواند از آن به‌عنوان یک زبان و زمینه مشترک، یک میز، در گفت‌وگوی میان نویسنده و خواننده استفاده کند و دو افق شناختی را به هم پیوند دهد؟ در مقایسه با بسیاری از متون دیگر، «شیاطین شهر و هراس اخلاقی» در همان نگاه اول هم صلاحیت خود را برای انتقال تجربه‌های غنی به‌رخ کشید و هم ترجمه‌پذیری خود را ظاهر کرد. در واقع، می‌توان این کتاب را پاسخی دانست به برخی از مخالفان علوم انسانی که آن را به «کاربردی نبودن» متهم می‌سازند: هر خوانشی از آن به تأمل و شناختی عمیق‌تر و متفاوت‌تر از قوانین و قواعد زندگی جمعی می‌انجامد و «کاربردی»‌تر از این آگاهی و شناخت انضمامی نمی‌توان سراغ داشت. .

«شیاطین شهر و هراس اخلاقی» حدیث حاصل از برخورد یک پژوهشگر با یک مسئله یا پدیده اجتماعی است. در بهار سال ۱۹۶۴ گروهی از جوانان انگلیسی که برای تعطیلات یکی از عیدهای مذهبی به ساحل رفته بودند، به هر دلیلی با هم درگیر شدند و اوضاع چند شهر ساحلی نزدیک به هم را آشفته کردند. رسانه‌ها گزارش‌های پرآب‌وتابی از این حادثه به دست دادند و تماشاچیان عادی، کاسبان محلی، پلیس، دادگاه‌ها، مسئولان شهری، نمایندگان پارلمان و غیره هریک موضعی در برابر این حادثه گرفتند و واکنش‌هایی نشان دادند که از نظر کوهن چرخه‌ای در حال رشد از «تقویت انعکاسی» را شکل داد و آشفتگی را دوچندان کرد. چنین پدیده‌ای ممکن است به چشم انسان‌های زیادی بیاید و هریک اثر متفاوتی بگیرند و اثر متفاوتی تولید کنند. بی‌شک، برخورد یک هنرمند، پلیس، فعال سیاسی، عاشق، شاعر، راننده تاکسی، قاضی، کاسب دوره‌گرد یا گزارشگر تلویزیونی با چنین پدیده‌ای به اثری از نوعی دیگر می‌انجامد که حتی اگر نوشته هم می‌شد تا امروز جذابیت خود را از دست می‌داد. استنلی کوهن توانست همهٔ مشاهدات تجربی و میدانی خود را در فرصتی مناسب به مفاهیم و مقولات انتزاعی ترجمه کند و بعد به تأمل دربارهٔ آن‌ها بپردازد؛ تأملاتی که امروز هم سرفصل رشته‌های مختلف علوم انسانی را شکل می‌دهد، هم در برنامهٔ آموزشی روزنامه‌نگاران و اصحاب رسانه، نیروهای پلیس، مدیران رویدادهای شهری، قضات دادگاه‌ها و مدیران مدارس گنجانده می‌شود و هم در سراسر جهان مبنای طرح‌های پژوهشی بسیاری قرار می‌گیرد.

کوهن فرایندی را در جوامع مدرن به تصویر می‌کشد که در میان خود شیاطینی فرض می‌کنند و به تدریج مصداق‌های آشکار و مشخصی برای آن می‌یابند. بعد، اجزای مختلف جامعه دست‌در‌دست یکدیگر و با محوریت رسانه‌های جمعی آن‌قدر دور این مصداق‌ها موج درست می‌کنند که هر امکانی برای درست دیدن و درست شنیدن تلف می‌شود و خودشان را هم جوگیر می‌کند، تاجایی که هراسی بر سراسر جامعه سایه می‌افکند.

برخلاف سایر پدیده‌های اجتماعی امروزی که می‌توان مثال‌هایی از آن در دوران باستان هم مشاهده کرد، نظر کوهن بر این است که این پدیده خاص جوامع مدرن است؛ جایی که رسانه‌های جمعی در سطح توده‌ای کار می‌کنند، نهادهای متمرکزی برای کنترل فرهنگی و اجتماعی شکل گرفته‌اند و فضاهای تجربه‌نشده و نوظهوری برای زندگی جمعی ایجاد شده‌اند. این نکته‌ای قابل بررسی است، چون در دوران پیشامدرن هم شاید بتوان هر سه این عناصر رسانه توده‌ای، نهادهای متمرکز کنترلی و فضاهای جدید را، حداقل برای مقطعی کوتاه، گرد هم آورد. برخی از پژوهش‌های مورداستناد کوهن حتی پدیده محاکمه ساحره‌ها در آمریکای قرن هجدهم را نمونه‌ای حاد از هراس اخلاقی معرفی کرده‌اند که به زنده سوزاندن زنانی انجامید که برچسب ساحره خورده بودند. چه بسا با مروری بر روایت‌های اصیل از تاریخ بتوان به نمونه‌های دیگری از هراس‌های اخلاقی طبیعی، اتفاقی یا مهندسی شده رسید: شاید بتوان برخورد مسعود غزنوی با قرمطیان و زمینه‌سازی برای برخورد با حسنک وزیر و بردار کردن او را نمونه دیگری از یک هراس اخلاقی در جامعه‌ای پیشامدرن دانست.

به‌صورت مشخص از یازده سپتامبر ۲۰۰۱ به این‌سو، هراس اخلاقی امری پیچیده و فراگیر شده است. هراس اخلاقی درعمل به ابزاری برای پیشبرد طرح‌های خاص تبدیل شده است. همیشه امکان طراحی و اجرای یک پروژه هراس اخلاقی به قول کوهن «کامل» و «تمام‌عیار» نیست، اما نمی‌توان سوءاستفاده از عناصری این ابزار را نادیده گرفت: در هر سرزمینی، هر از گاهی اقلیت‌هایی به مثابه دیگری تعریف می‌شوند و سوژه گسترش هراس قرار می‌گیرند. در این میان، به خاطر تفاوت‌های نسلی در همه جوامع، گروه‌های جوانان بیشتر در معرض برچسب‌خوری قرار دارند اما این اقلیت‌های دینی، قومی و نژادی هستند که موقعیت‌های حادی پیدا می‌کنند. به‌عنوان یکی از نمونه‌های کامل هراس اخلاقی، بارها به مثال حجاب مسلمانان در کشورهای غربی اشاره شده است که به‌عنوان نماد شر معرفی شده‌اند.

پژوهش‌های فرهنگ و هنر
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

شیاطین شهر و هراس اخلاقی در دهه ۶۰ میلادی، یعنی زمانی که به حال و هوای اصطلاح «هراس اخلاقی» نزدیک بود، به نگارش درآمده است. لحن اثر، طنپینی از موضوعاتی است که میان جامعه‌شناسی جدید انحرافات و نطفه‌های مطالعات فرهنگی انعکاس دارد و نشان‌دهندهٔ وجوه مشترکی از این دو حوزه است؛ موضوعاتی چون: بزهکاری، فرهنگ جوانی، خرده‌فرهنگ‌ها و سبک‌ها، وندالیسم، مواد مخدر و اوباشی‌گری‌های پیرامون فوتبال.

ISBN: 978-600-452-260-1

9

786004

522601